

bil graben na zgornjih robih 13 črevljev širok; pri jednočrevljati poševnosti in jednaki globočini in širini dna bi pa le 7 črevljev goruje širine imel.

Grabni jemljejo veliko zemljišča obdelovanju in toraj so od nekdanj na to mislili, pokrite grabne narejati, da odvrnejo zgubo zemljišča in napotke obdelovanja, kakoršnih grabni več ali manj napravljajo. Starejši način tako podzemeljsko odvodnjenje napravljati je bil ta, da so na dno grabnov kamenje polagali in potem z vejevjem natlačili in potem graben zadelali in zasuli. Jelševo vejevje v vodi dolgo časa ne sprhni in med kamenjem in vejevjem se voda lahko odteka. Kjer je dosti kamenja in jelševoga vejevja blizo pri rokah, tam se že zamore na tak način zemljišče posuševati. Tudi stroški so tukaj mali, med tem ko je drenaža draga. Ker pa takih snovi ni povsod dosti na razpolaganje, tako se jemljejo, kakor je znano, glinaste cevi za drenažo, skoz ktere se voda odceja. Razun tega še narejajo na najnižjem delu zemljišča, ki se ima posušiti, nabiravni jarki, ki vodo iz drenažnih cevi pritakajočo nabirajo in daleč odpravljajo.

Drenaža je sicer draga reč; vendar kateri si jo omisliti zamorejo, dobijo v kratkih letih potrošene denarje zopet nazaj, ker zemljišče mnogo in lepega pridelka dá ondi, kder je poprej bilo le malo ali nič dobička.

Alkoholisanje vina se imenuje tisto ravnanje z vinsko kaplo, po katerem se dodaja nekaj alkohola, špirta ali vinskega cveta in sicer takega, kateri je resnično iz vina bil pridelan. Če takega dobiti ni, se zamore vzeti tudi drug špirt. Vendar ta mora biti popolnem čist in prost smradljive patoke, sicer si skazimo in pogubimo vse vino; ves jegov dober okus in boket je za vselej proč. Alkoholisanje vina se priporočuje posebno takrat, če hočemo, da postane stanovitno, trpežno, za izvažanje sposobno v dežele, kder zahtevajo močna vina, n. pr. na Ruskem, Poljskem, Praskem, Dauskem, Angleškem ... Tako delajo vinorejci v deželah, iz katerih se največ vina izvaža, namreč na Francoskem, Španskem in Portugalskem in slednji čas tudi že na Laškem. Mnoga vina, ki so poprej nčakala komaj leta dni so sedaj po dolivanju alkohola postala trpežna in za izvažanje prikladna. Vsled tega so tamošnji vinorejci jako obogateli. Pred 30 leti je kmetovalec na Francoskem prodajal vino po 5 kr. liter, sedaj ga izvaža in dobiva po 75 kr. za liter. To je gotovo velik napredek v ceni in dobičku. Zato se pa tudi sedaj na Laškem in Francoskem porabi neznano veliko alkohola, večjidel za zboljševanje vin. Francozi imajo celo postavo, po kateri se sme 5% alkohola dolivati vsakemu vinu, katero je za izvažanje namenjeno. Pri nas skoro tega nihče ne pozna; le nekateri vinski barantači se ovega pomočka poslužujejo in ga tudi varno pred ljudmi prekrivajo.

Sicer pa naj naši bralci o tem pomočku sodijo sami! Le to še pristavimo, da se mnoga vina nečejo čistiti, nečejo postati stanovitna in trpežna, ker nimajo zadosti — alkohola. Vsako vino bi moralo imeti najmanj 10% alkohola, ono za izvažanje pa še več.

Pri alkoholisanju vina se mora najpoprej izmeriti ali izvagati, koliko alkohola vino že ima — in potem še le se dolije, kolikor ga pomanjkuje. Najboljši čas za tako delo je mesec dni po prvem pretakanju. Tako se namreč vino z alkoholom po tistem vretju najbolj spoji. Po drugem pretakanju se že nič več ne pozna, da se je vinu alkohola dolivalo.

Nova mera in vaga se bo 1. januarja 1876 morala začeti povsod rabiti. Gosposke imajo naloženo dolžnost izvršenje postave strogo nadzorovati in, če treba, ostro kaznovati. Zato naj naši kupčevalci, trgovci, peki, krčmarji, protižarji itd. dobro pazijo, da se o novej meri in vagi še o pravem času podučijo ali podučiti dajo, sicer utegnejo mnogo sitnob skusiti.

Vino se bo od novega leta naprej v javni kupčiji prodajalo in računilo po hektolitrih, ki držijo 10 pintov ali bokalov manj, kakor 2 vedri. Tako je ukazalo ministerstvo kupčijstva.

Dopisi.

Iz mariborske okolice. (Prerokovanje g. Seidlu.) Že lansko leto je poročal „Sl. Gosp.“ o kazni Antona Hlebiča, koje je moral Seidlu plačati: 20 fl. (čez postavo sr. predstojnika) zavoljo zidanja neke klečinke, ali le bolj po resnici zato, ker ni hotel v Mariboru za Seidla glasovati. Na povelje sr. predstojnika sta šla dva, eden ki le mihece in žveplenke prodavati zna, drug pa zaprisežen cenilni mož k Hlebiču na komisijon. Od moči postavljenega zida pa sta obadva toliko razumila, kakor zajec bobnati. Hlebiča je g. Seidl „citiral“ v pisarno in mu naložil 20 fl. kazni, ker je brez dovoljenja onih izvedenih zidarskih mojstrov sam kot zidarsk mojster klečinko postavil! Brez potrdila hotel mu je g. Seidl 20 fl. iz žepa vzeti. Pa Hlebič ni bil prelen, pograbi denarje in gre domu, rekoč, „ako mi nečete potrdila dati, pa denarjev ne dobite.“ Črez 14 dni ga v nedeljo zopet „citira“ in ga nagromi: boste plačali ali ne? „Dajte mi potrdilo, potem plačam.“ Seidl načrgota potrdilo z repastim podpisom in Hl. mu denarje izroči, rekoč: eden krivičen krajcar 99 pravičnih požre!“ Na to se S. zareži „was haben Sie gesagt, kaj ste rekli?“ „Se hočete enkrat slišati: eden krivičen krajcar 99 pravičnih požre.“ Seidl sam je pravil Kamčanom: „4—5000 fl. bom gotovo moral plačati za Brandstetterja, pa zdaj še sam ne vem, kako se bo ta sitnoba razmotala.“ Tedaj že zdaj denarji Hlebičevi jegove zobljejo!

Ko bi le samo ti bili! Neka gospa je okoli 50—100 fl. za neke malenkosti voljo morala kazni plačati; ako bodo še ti krajcarji svoje tirjali, bo se svota še povzvišala, ako ne zdaj pa gotovo kedaj!

Od Malenedelje. (Poštne sitnobe. — G. Drevenšak.) Malenedelja stoji nekako v trikotu, t. j. med 3 c. k. poštami; namreč: od tod je mala ura hoda k sv. Tomažu; zopet nekaj črez 1 uró hoda k sv. Jurju na Šavnici, kder so c. k. pošte, a v Ljutomer pa dobre 3 ure hoda, kamor mi pod poštni okraj spadamo.

Imamo poštnega pota, kateri vsako sredo in soboto ob 9. uri pp. od tod v Ljutomer odide, pa se stoprv ob 11. ali 12. uri v noči ali celo drugi dan vrne.

Drugod dobivajo „Sl. Gospodarja“ vsaki četrtek.*) Tukaj pa ga po navadi v nedeljo jutro prejmemo. Ali da bi se bar na nedeljo smeli zanašati! — pa ne — štirikrat se je letos že zgodilo, da ga je pot še le v četrtek, t. j. 8 dni po izhodu prinesel; potem takem dobi tukajšno bralno društvo, kterega ndi le po nedeljah k cerkvi prihajajo, „Slov. Gospodarja“ nekterikrat na 10. dan po razpošiljavi iz Maribora v roke.

Omeniti še moram, da tukajšni naročnik graškega „Dorfbote“ redno vsako nedeljo jutro svoj list dobi, kteri baje tudi v četrtek izhaja; morda ima ta list pri pošti ali pri našem potu večjo prednost od našega „Slov. Gospodarja“?

Neznam, kdo je tega kriv, ali naš pot ali poštar? Ne upam se zameriti nikomur, mislim si samo, da bi bolje bilo nam spadati pod pošto pri sv. Tomažu, ktera je vsaki dan v zvezi s pošto pri Velikinedelji, ter bi zamogel pot za isto plačo vsaki dan v 2 urah ta in sem obhoditi!

Radi bi tudi izvedeli iz ptujskega okrajnega zastopa, kdo da je podelil posestniku Drevenšek-u v Leskovcu pravico na očitni c. k. okrajni cesti, ktera pelja iz Ptujja in sv. Vida v Leskovec (črez Drevenšekove njive in pašnike) proti sv. Barbari v Halozah — leso postaviti, da pastir laglje pase? Večkrat sem že slišal, da se namreč na občinskih cestah vozači z lesami ne smejo nadlegovati. Morebiti si nihče ne upa Drevenšku se zameriti, da nebi potem od njegovih psov ujedena ali celo od njega samega tepen bil. Kedar sem jaz enkrat mimogredé se s palico pred psom branil, ter ga malo krhnil, je Drevenšek z otiko za meno bežal in bi me gotovo stebel, ako mu nebi v trdnem begu ušel!

Iz Koroškega. (Právvali — šolski zvon — obsodbe — deklica zmrznila). Nekaj časa je bilo po Právvaljski okolici vse veselo in židane volje. Mnogo ljudi, možkih in ženskih je privrelo na fužine. Služili so veliko, živeli zapravljivo, ženili in možili se marljivo — a sedaj revščino pasejo in nadlogo trpijo. Fužine nimajo

*) Če ga okrajni glavar g. Seeder ne pobere, kar se je letos že 2 krat zgodilo. Ured.

dela, ljudi pa ne zaslužka. Čedalje več delavcev zgublja službo in zaslužek. Kam hočejo sedaj iti s tropo otročičev? Naposled bó jih še srenja morala rediti. Enakih sitnob smo se učakali pri šolah. Ko je še vse židane volje bilo, so marljivo šole stavili. V Právvali imamo 5razredno, v Lešah in Farskivasi pa 1razredno. Učiteljem se je povsod plača primerno povzvišala, duhovni pri Materi božji na jezeru pa opravljajo veronauk v raztrošenih šolah — zastonj. Župnik ima kompetencijo 600 fl., kaplan pa nobene. — Neko okrajno šolsko svetovalstvo pri nas zahteva po nasvetu okrajnih učiteljev za vsako šolo poseben zvon, da bodo učence vabili. Čudno, drugod so učitelji radi, da so zvonjenja enkrat rešeni, — ti pa bi zopet radi zvonili?

Juri Klemenjak iz Podgorjan je svojega tovariša v nek plot tako hudo trešil, da je ta v malo trenutkih umrl. Porotna sodnija je moriveca obsodila na 3 mesece v ječo. Paula Encija pa in Mih. Vodošeka, ki sta nove dvajšice ponarejala, je ista sodnija obsodila prvega na 6, drugega pa na 5 mesecev težke ječe.

Zima je hudo pritisnila in marsikdo je že zmrznil, med temi tudi neka 10letna deklica na potu nad Brezjem. Revo je sneg zasul. Rokici, s kojima je bržčas pomoči prosila, ste nekoliko iz snega molele. Ko so jo izgrebli, bila je že mrtva. —

Iz Lemhaha. (Nesreče.) Na koroški železnici med Mariborom in Lembahom je bil Fr. Vute, čuvajev pomagalec 18. dec. po noči domu gredoči od vlaka za kožuh zadet in ves polomljen, ter je k priči umrl. Vsak bodi previden, ki ima na železnici kaj opraviti!

Isto noč še se je druga nesreča prigodila v Lembahu. Dva lesjaka sta prišla kur krast, pa jima je spodletelo. Eden tat je bil vjet, zezan in v štalo predstojnikovo zaprt; ali preden je petelin v jutru zapel, se je srečno izmuznil; poznal ga nikdo ni, pisma pa tudi ni zapustil, da bi se vedelo, kdo je bil in kam se je podal.

Iz Mozirja. (Priden živinozdravnik). Franjo Voh, ki je pretečeno jesen na zdravniški šoli v Ljubljani izvrstno skušnjo za zdravljenje živine in podkovanje konj dostal, je svoje delovanje v g. Lipoldovi kovačnici v Mozirju pričel. Ker tukaj blizo enako izurjenega človeka v tem obziru ni, se omenjeni živinozdravnik — in kovač vsem vroče priporoča. Že gosp. dr. Klingan iz Gradca je pri zadnjem premiranju konj kmetom na srce polagal, naj skrbijo za boljšo podkovanje svojih konj. Sedaj je prilika, da se pri naši konjereji tudi to zboljša.

Iz Ponkve. Pretečeni petek 17. t. m. proti pol šesti uri zvečer je zopet tržaški poštni vlak na Lipoglavem nekega Zorino, po domače „Brodnarja“ čudno raztrgal; toraj v 14 dneh drugi žalostni slučaj. Pokojni je bil večkrat zavoljo mnogih reči zaprt in kaznovan. Sploh se o njem go-

vori „kakšno življenje, takšna smrt“. V nedeljo zjutraj se je ojstro našim kmetom prepovedalo po železnici hoditi. Mislim, da prepoved ne bo veliko hasnila, ker naših kmetov je marsikteri še čudno svojeglav in sirov. Človek bi mislil, kedar s takim kmetom občuje, da niti cerkve niti šole ne pozna, akopram imamo med njimi tudi vile, izobrazene kmete. Naj mi bo dovoljeno vsaj 2 dogodka omeniti.

Nad južno železnico stoji na lepem griču poslopje nekega posestnika, kateremu je 21. sept. t. l. njegova obče spoštovana 66 let stara mati z imenom Neža umrla. Pokojna je bila pridna gospodinja in je zadolženo posestvo dolgov otela in starejšemu sinu izročila. Vsak si lahko misli, da je žena veliko grenkih ur prestala in na posestvu vso svojo mladost in moč zgubila. Zahvala je nega sina je bila, da je na dan jene smrti mlajšega brata, ki se je za svojo mater solzil, s sledečimi besedami tolažil: „Kak si nur, da se jaučeš, jes se pa smejim“. Dragi bralci, ali ima takšen človek človeško ali živinsko ljubezen do svojih starišev? — Mislim, da nobene! Ravno ta omenjeni sin je tudi svojega 71 let starega poštenega očima 15. okt. pri c. k. okrajni sodniji v Šmarji kot mrtvega protokoliral, akoravno še omenjeni starček dandanes živi. O tem se bo ob svojem času še kaj več pred c. k. sodnijo govorilo! —

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Nekaj časa že se je začelo na narodne slovenske učitelje pritiskati. Štajerskim se prepoveduje v časnike pisati, Kranjskim pa se v „Laib. Schulzeitung“ žuga s prognanstvom. Narodnjaki bodo tudi to vedeli prestat. — Zaupnico, kakošno je Konjiško kat. pol. društvo našim pridnim konservativnim poslancem sklenilo, so tudi drugod odposlali, namreč v Lunsbruku in v št. Pölsen-u. — Nadvojvoda Albreht je imenovan za častnega uda ruske vojaške akademije v Petrogradu. — Džavni zbor je dovolil finančnemu ministru 70 milijonov. Pri tej priliki so poslanci tožili o mnogokrat krivičnem naračunjevanju davkov in o trdem izterjevanju dače. Terjali so naj se zopet prodaja živinska sol, naj se odpravi loterija in zniža kolek pri novinah. Ministru kupčijstva se je dovolilo 23 milijonov. Tukaj je poslanec Kronawetter ostro grajal ministre, da so tujca iz „Švabskega“ nekega Nördlinga pozvali za inšpektorja naših železnic in mu odmerili 25.000 fl. na leto. Pomagalo pa ni nič! Minister za poljedelstvo je dobil 11 milijonov na razpolaganje, kar je v primeri z važnostjo in potrebami kmetijstva premalo. Iz tega denarja se bo za popraviljanje Ziline struge na Koroškem porabilo 30.000 gold. in za povzdigo konjerejstva 126.000 fl. Za sodnije je 17 milijonov in za kaznovalnice 2,175.000 fl. stroškov. Za penzije se

je dovolilo 13 milijonov, v podporo železnic pa 22 milijonov. — Na Gališkem je strahovita stiska za krmo. Na tisoče konjev so kmeti že pobili ali iz blefov zapodili, da le jih konca nebi gledali. To je res žalostno. Konjev za 1 fl. je dobiti, da bi le kupcev bilo. Ogerski general Klapka je odšel v Carigrad, da Turkom pomaga zoper Kristijane — Slavjane. Nov dokaz, kako hudo Magjar Slavjana sovraži!

Vnanje države. Na Ruskem blizu Sebastopolja je železniški vlak zadel v drugega in pobil 200 ljudi. Slavni ruski zgodovinar Pogodin je umrl 75 let star. Rajni je s slavnim Aksakovom obhodil tudi slovenske kraje in znanega g. Čaf-a obiskal v Fraubeimu. Sedaj so vsi 3 mrtvi. — Pruski Bismark je hotel Nemcem naložiti nove dače na pivo in borzo, pa poslanci so mu odrekli. Na Francoskem so bile volitve v starešinstvo. Izvoljeni so večidel sami republikanci. Karliste nameni kralj Alfonz prejeti s 25.000 moži iz francoske meje. Sicer pa so Karlisti te dni Alfonzu vzeli vojaško kaso in se pripravljajo na krvav boj. Turški sultan je na pritiskanje, zlasti Rusiji in Avstrije, dovolil Kristijanom mnogo pravic, a sedaj je že prepozno. Kristijani ne verujejo Turku ničesar več; vse se pripravlja na vojsko: Grki, Srbi in Romuni; ti so dobili ravno sedaj 48 Kruppovih kanonov. Vstaši v Hercegovini se hrabro držijo. Pri Nikšiču, Goranskem in Trebinju so premagali Turke. Upajmo, da jim novo leto prinese zaželjeno svobodo od više 400 letnega turškega jarma!

Za poduk in kratek čas.

Potovanje v Rim, Neapol in domu.

XX.

Hodili smo proti večera prvega dne po ozkih ulicah, zdaj na desno, zdaj na levo. Moram reči, da sem povsod laglje pravo stezo zasledil, kakor pa v starinskem Rimu. Neštevilne kratke in ozke ulice, silno visoki hrami človeka motijo in zmotijo.

Gredé po trdih ulicah smo se kratkočasili nad raznoterimi šegami Rimljanov. Fijakerji, ki kjerbodi postajajo, so nam svoje službe ponjali, gajžlo in palec desne roke nad glavo povzdigovali kričaje — é — : od druge strani so vpreženi osli, po 3 drug za drugim razno ropotijo vlekli. Vožnja prostega ljudstva po Laškem je za nas resnično mikavna, zlasti v Rimu in Napolu. Vozev po naši šegi nimajo. Dva dober seženj visoka kolesa, močnega stroja, nosita gornji del voza; vse je najbolj podobno našim garam; med dva ojeta se vpreže živinče prvo, in če jih je več, drugo za drugim. Vrh blaga na vozu ima vozač prilično streho proti dežu in solcu. Streha je narrejena in kozjih kož, mnogokrat iz kosmatih; zapreta leži navadno na levem voglu voza: po želji